

บทที่ 3

พื้นที่ศึกษา

3.1 ประวัติความเป็นมา

บริเวณพื้นที่เทศบาลเมืองชลบุรีในปัจจุบัน เดิมเป็นชุมชนชายทะเลเล็กๆ ตั้งขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ปรากฏในทำเนียบศักดิ์นาหัวเมืองว่าเป็นเมืองชั้นตรี และคงเป็นเมืองชั้นนี้เรื่อยมาจนกระทั่งถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมืองชลบุรีมีบทบาทเป็นเมืองท่าและศูนย์กลางการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก สมัยนั้นการคมนาคมติดต่อระหว่างชลบุรีกับกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง โดยทางทะเลสะดวกกว่าทางบก ดังนั้นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของเมืองชลบุรีในสมัยนั้น จึงอยู่ในพื้นที่ชายทะเลระหว่างคลองสังเขปกับคลองบางปลาสร้อย ระบบเศรษฐกิจมีการพาณิชย์ การเดินเรือ และการประมงเป็นหลัก ชุมชนสมัยนั้นประกอบด้วยบ้านเรือนที่สร้างบนหาดเลน โดยบ้านเรือนจะตั้งเรียงรายสองข้างสะพานไม้ที่ทอดยื่นลงไปในทะเลและเรือสามารถเข้าเทียบถึงบ้านได้ในเวลาน้ำทะเลขึ้น

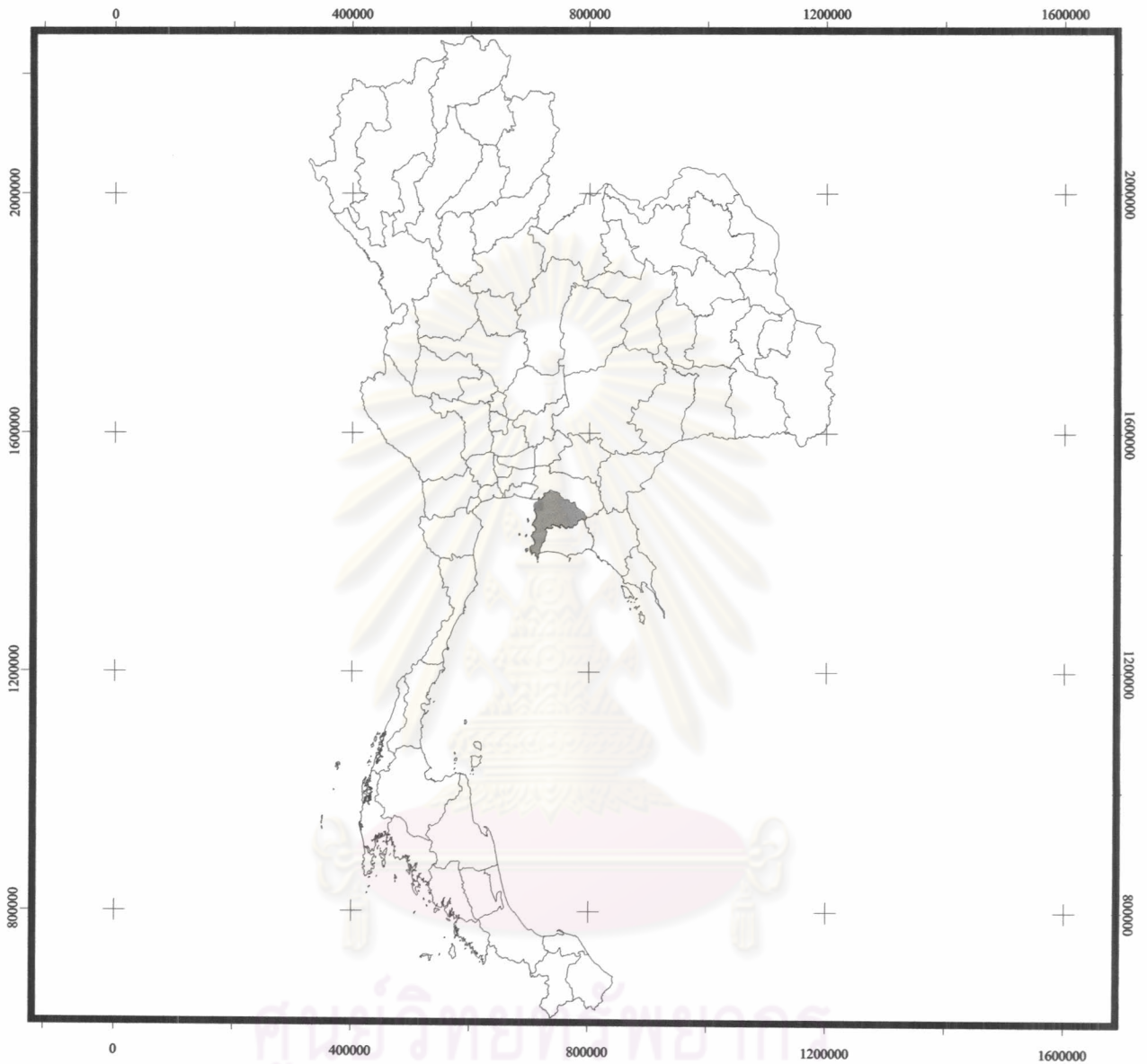
ต่อมาเมื่อมีการสร้างถนนสุขุมวิท ใน พ.ศ. 2480 ทำให้การคมนาคมทางบกสะดวกและรวดเร็วกว่าทางเรือ ความสำคัญทางเศรษฐกิจของชุมชนชายทะเลจึงค่อยๆ ลดลงและเคลื่อนตัวมาเจริญบนบกในบริเวณริมถนนสุขุมวิทกับถนนวิจิตรปราการแทน ชุมชนชายทะเลจึงได้เปลี่ยนสภาพกลายเป็นที่อยู่อาศัย สำหรับชุมชนแห่งใหม่ระหว่างถนน 2 สายข้างต้นได้เจริญเติบโตกลายเป็นแหล่งการค้าและธุรกิจที่สำคัญของเมือง จนได้รับการจัดตั้งเป็นสุขาภิบาลเมืองชลบุรี และในที่สุดได้รับการยกฐานะจัดตั้งเป็นเทศบาลเมืองชลบุรี เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2478

3.2 สภาพทั่วไป

3.2.1 ลักษณะที่ตั้ง อาณาเขตและเขตการปกครอง

เทศบาลเมืองชลบุรีจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2478 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 หน้า 1651 เดิมมีพื้นที่ 0.56 ตารางกิโลเมตร ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงขยายเขตครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2480 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 45 หน้า 1760 มีพื้นที่เพิ่มจากเดิมอีก 4.01 ตารางกิโลเมตร รวมพื้นที่เป็น 4.57 ตารางกิโลเมตร โดยมีตราประจำเทศบาลเป็นรูปเรือใบ (เรือสำเภา)

แผนที่ 3.1 แสดงที่ตั้งจังหวัดชลบุรี

100 0 100 200 Kilometers

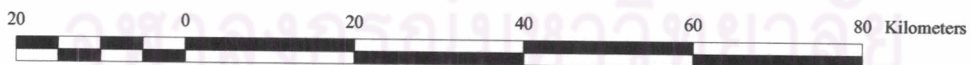
สัญลักษณ์

- ที่ตั้งเทศบาลเมืองชลบุรี
- เขตจังหวัดชลบุรี
- ~ เส้นแบ่งเขตจังหวัด

จัดทำโดย
 นายภูวนัย พลไชย
 ที่มา : สำนักครณีวิทยา
 กรมทรัพยากรธรณี

แผนที่ 3.2 แสดงที่ตั้งเทศบาลเมืองชลบุรีในจังหวัดชลบุรี

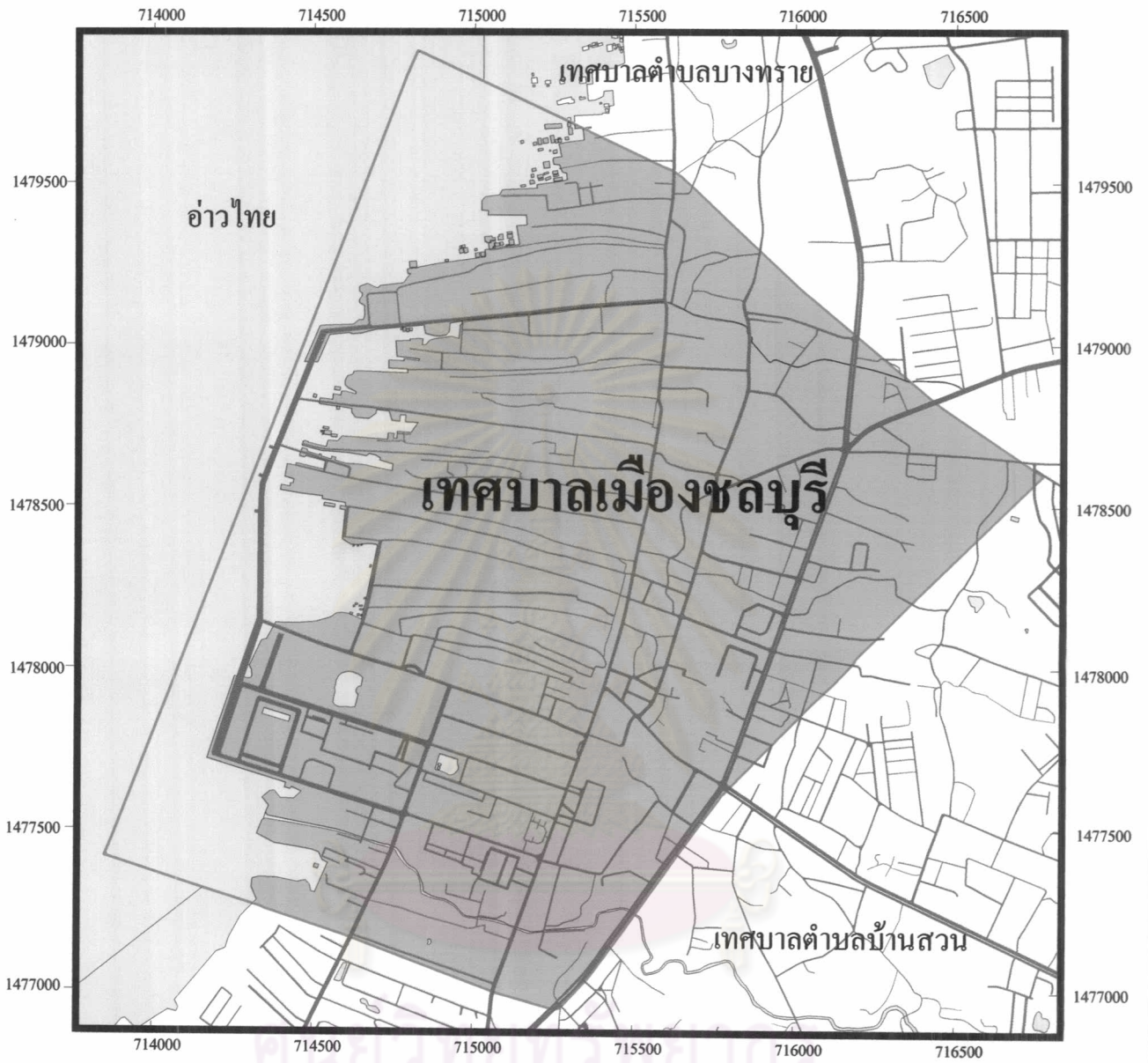

- สัญลักษณ์
- เทศบาลเมืองชลบุรี
  - เส้นแบ่งเขตอำเภอของจังหวัดชลบุรี

จัดทำโดย
 นายภูวไนย พลไชย
 ที่มา : สำนักธรณีวิทยา
 กรมทรัพยากรธรณี

แผนที่ 3.3 แสดงอาณาเขตติดต่อของเทศบาลเมืองชลบุรี

จัดทำโดย
 นายภูวนัย พลไชย
 ที่มา: สำนักงานโยธาธิการ
 และผังเมืองจังหวัดชลบุรี
 กรมการผังเมือง

- สัญลักษณ์
- พื้นที่ที่นบกเทศบาลเมืองชลบุรี
  - แหล่งน้ำ
  - เส้นทางคมนาคม
  - ขอบเขตเทศบาล

เทศบาลเมืองชลบุรีตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทย มีพื้นที่ประมาณ 4.57 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่บนบกประมาณ 3.5 ตารางกิโลเมตร ที่เหลือประมาณ 1.07 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นน้ำ โดยมีเขตการปกครองครอบคลุมพื้นที่ใน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลบ้านโชด ตำบลบางปลาสร้อย และตำบลมะขามหย่ง โดยมีอาณาเขตติดต่อใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเทศบาลตำบลบางทราย
ทิศใต้และทิศตะวันออก	ติดต่อกับเทศบาลตำบลบ้านสวน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทย

3.2.2 สภาพภูมิประเทศและลักษณะภูมิอากาศ

เทศบาลเมืองชลบุรี มีสภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบชายฝั่งทะเล ชายหาดมีลักษณะเว้าแหว่งและลุ่มต่ำ น้ำทะเลท่วมถึงและมีป่าชายเลนบ้างเล็กน้อย

ลักษณะอากาศโดยทั่วไป มีลักษณะอากาศแบบมรสุมเขตร้อน โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 28.87 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดจะอยู่ระหว่าง 19.92 - 26.82 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดอยู่ระหว่าง 29.57 - 36.90 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยประมาณร้อยละ 74.50 ลักษณะฝนเป็นฝนแบบมรสุมเขตร้อน คือฝนจะตกในระหว่างมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ประมาณเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม โดยมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,495.50 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.3 สภาพการตั้งถิ่นฐาน

การตั้งถิ่นฐานโดยทั่วไปมักจะหนาแน่นมาก โดยเฉพาะบริเวณชุมชนชายทะเลด้านทิศตะวันตกของเมือง และชุมชนในเมือง อาชีพสำคัญของประชากรในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี คือ การพาณิชย์กรรม โดยเฉพาะในย่านชุมชนจะมีร้านค้าหนาแน่นตั้งติดต่อกันเป็นแถวตลอดแนวถนนสายสำคัญ ได้แก่ ถนนวชิรปราการ ถนนเจตน์จำนง ถนนโพธิ์ทอง ถนนราษฎร์ประสงค์ ถนนสุขุมวิท ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมามากมาย เช่น ปัญหาการจราจร ปัญหามลพิษ ปัญหาชุมชนแออัด และปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของเมือง

ลักษณะชุมชนในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี ประชาชนส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในบริเวณย่านการค้าในถนนสายหลัก และอีกส่วนหนึ่งจะอยู่บริเวณแนวชายฝั่งทะเล ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นชุมชนชายทะเล ในเขตเทศบาลเมืองชลบุรีได้แบ่งชุมชนออกเป็น 11 ชุมชน โดยแบ่งตามแนวเขตถนน/ซอย ได้แก่ ชุมชนท้ายบ้าน 1 ชุมชนท้ายบ้าน 2 ชุมชนไกรเกรียงยุค ชุมชนท่าเรือพลี-ศรีนิคม ชุมชนเสริมสันติ ชุมชนราษฎร์ประสิทธิ์ ชุมชนจิตต์ประสาน ชุมชนหลังวัดต้นสน-วัดเนิน ชุมชนบ่อหลังบ้าน ชุมชนหลังวัดน้อย และชุมชนโพธิ์พิพิธ (เทศบาลเมืองชลบุรี, 2545)

3.3 สภาพทางโครงสร้างพื้นฐาน

3.3.1 การคมนาคม

เขตเทศบาลเมืองชลบุรี มีถนนสายหลักที่สำคัญคือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) มีถนน/ซอย จำนวน 106 สาย มีความยาวประมาณ 38,533 เมตร มีความกว้างเฉลี่ย 7.98 เมตร คิดเป็นผิวจราจรทั้งสิ้น 324,318 ตารางเมตร หรือประมาณร้อยละ 9.27 ของพื้นที่บนบก และมีระบบระบายน้ำยาวทั้งสิ้นประมาณ 39,084 เมตร ถนนสายหลักที่สำคัญในการเดินทางเข้าออกเทศบาลเมืองชลบุรีมี 3 เส้นทาง คือ

- ถนนสุขุมวิท เป็นถนนสายสำคัญที่สุดในเขตเมืองชลบุรี ช่วงที่อยู่ในเขตเมืองมีเขตทางกว้างเพียง 30 เมตร น้อยกว่าช่วงที่อยู่นอกเมืองซึ่งมีเขตทางกว้างประมาณ 70 เมตร

- ถนนวชิรปราการ เป็นถนนสายสำคัญในเขตเทศบาลชั้นในด้านทิศตะวันตก มีเขตทางประมาณ 12-14 เมตรเท่านั้น อยู่ในแนวทิศเหนือ - ใต้ของตัวเมืองที่ผ่านสถานที่สำคัญหลายแห่ง เช่น สำนักงานเทศบาล โรงเรียนอนุบาลเมืองชลบุรี ตลาดสด และย่านพานิชยกรรม ถนนเส้นนี้เป็นถนนหลักที่เชื่อมเป็นทางเข้า - ออก ของชุมชนชายทะเลด้านทิศตะวันตกของเมืองถึง 36 ซอย ซอยดังกล่าวนี้ มีเขตทางกว้างเพียง 3 - 8 เมตรเท่านั้น รถยนต์ที่มีขนาดใหญ่กว่ากระบะวิ่งเข้าไปได้ลำบาก บางช่วงไม่สามารถสวนกันได้ และเกือบทั้งหมดเป็นซอยตัน ทำให้การเดินทางเข้าออก ต้องใช้ถนนวชิรปราการเป็นเส้นทางไปสู่จุดหมายปลายทาง ปัจจุบันเป็นถนนที่มีการจัดเส้นทางเดินรถทางเดียวจากทิศใต้ไปทิศเหนือ

- ถนนราษฎร์ประสงค์ และถนนเจตต์จางง เป็นถนนสายหลักด้านทิศตะวันตกที่จัดระบบเส้นทางเดินรถทางเดียวจากทิศเหนือไปทิศใต้ สวนทางกับถนนวชิรปราการ เป็นถนนที่ผ่านตัวเมืองชั้นในย่านพานิชยกรรมและตลาดสด มีเขตทางกว้างประมาณ 12 - 14 เมตร อยู่กลางระหว่างถนนสุขุมวิท และถนนวชิรปราการ มีถนน/ซอยเชื่อมต่อกับถนนทั้งสองสาย

- ถนนอื่นๆ ที่เชื่อมโยงกับถนนสายหลักดังกล่าวข้างต้น เป็นลักษณะตารางซึ่งเป็นโครงข่ายถนนที่ดีพอใช้ได้ แต่ถนนส่วนใหญ่เป็นถนนที่มีเขตทางที่แคบไม่ได้มาตรฐาน สภาพถนนอยู่ในขั้นใช้ได้ดี

สำหรับการจราจรในเขตเทศบาลเมืองชลบุรีมีโครงข่ายถนนที่ดีพอใช้ได้เมืองหนึ่ง ซึ่งหากไม่ต้องรองรับปริมาณการจราจรของรถยนต์ที่ผ่านเมืองจะไม่ค่อยมีปัญหามากนัก ปัญหาที่พบส่วนใหญ่จะสัมพันธ์กับการจัดการจราจรให้เป็นระบบ และการจัดระเบียบการจราจร โดยที่อุปสรรคด้านการจราจรส่วนหนึ่งมาจากการที่ถนนภายในตัวเมือง มีเขตทางค่อนข้างน้อยส่วนมากต่ำกว่า 20 เมตรโดยเฉพาะถนน/ซอย ที่ไม่ใช่สายหลัก เมื่อผนวกกับลักษณะการพัฒนากิจกรรม 2 ผังถนนและทางเข้า ทำให้เกิดปัญหาการจราจรขั้นตันในช่วงโมงเร่งด่วน

ลักษณะการติดขัดของกระแสจราจรในเขตเมือง สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในช่วงโมงเร่งด่วน เข้า-เย็น บริเวณตลาดสด แหล่งชุมชน ซึ่งไม่ใช่ปัญหาจากสภาพของโครงข่ายถนนเท่านั้น หากมาจากความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของการจราจรหรือไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร โดยการจอดรถยนต์/จักรยานยนต์และอื่นๆบน 2 ผังถนน การจอดรถยนต์ซ้อนคัน หรือจอดรับส่งคนหรือสิ่งของ ซึ่งเป็นผลกระทบต่อความเร็วของการจราจรในพื้นที่เขตเมืองชั้นในนอกจากสภาพถนนที่คับแคบ

3.3.2 การไฟฟ้า การประปา

กระแสไฟฟ้าที่ให้บริการแก่ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี ได้รับมาจากสถานีการจ่ายไฟฟ้าย่อยชลบุรี กระแสไฟฟ้าที่จ่ายทั้งหมดเฉลี่ยเดือนละ 7,539,000 กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง ให้บริการจ่ายไฟฟ้าแก่ผู้ใช้บริการในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี รวมทั้งสิ้น 7,679 ครัวเรือน

ในด้านการประปาในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี มีปริมาณการใช้น้ำประปาจำนวน 82,500 ลูกบาศก์เมตร/เดือน หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ สำนักงานประปาชลบุรี สำนักงานประปา เขต 1 ชลบุรี ใช้แหล่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำบางพระ โดยต่อสายส่งน้ำมายังเขตเทศบาลเมืองชลบุรี แต่พบว่า การบริการด้านการประปา ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาลที่เพิ่มขึ้น ซึ่งพบว่าการจ่ายน้ำมายังชุมชน โดยเฉพาะชุมชนชายทะเลยังไม่เพียงพอในช่วงเวลากลางวัน

3.3.3 การสื่อสารและโทรคมนาคม

ปัจจุบันการใช้โทรศัพท์ในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี มีจำนวนเลขหมายทั้งสิ้น 3,837 เลขหมาย มีชุมสายโทรศัพท์จำนวน 2 แห่ง สถานีวิทยุกระจายเสียงจำนวน 2 แห่ง หนังสือพิมพ์ประจำท้องถิ่นจำนวน 5 ฉบับ ส่วนการไปรษณีย์โทรเลข ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขในเขตเทศบาลเมืองชลบุรีมี 2 แห่ง ได้แก่ ที่ทำการไปรษณีย์ชลบุรี และที่ทำการไปรษณีย์บางปลาสร้อย โดยให้บริการรับ-ส่งจดหมาย ไปรษณีย์ภัณฑ์ พัสดุไปรษณีย์ โทรเลข หนานฉัตร การสื่อสารระหว่างประเทศ ไปรษณีย์ด่วนพิเศษทั้งในและต่างประเทศ

3.3.4 การใช้ที่ดิน

เทศบาลเมืองชลบุรีเป็นเมืองเก่า ซึ่งมีได้วางผังเมืองและบังคับใช้ผังเมืองมาตั้งแต่ต้น ทำให้ย่านที่อยู่อาศัยปะปนกับย่านธุรกิจ อุตสาหกรรม และการบริการต่างๆ รวมทั้งถนน/ซอยที่คับแคบ ซึ่งในปัจจุบันได้มีแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ตามที่ได้จำแนกประเภทท้ายกฎกระทรวง ฉบับที่ 86 (พ.ศ. 2533) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง

พ.ศ. 2518 มาบังคับใช้ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองชลบุรี ทำให้การจำแนกพื้นที่ต่างๆ มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

โดยลักษณะการใช้ที่ดิน แบ่งเป็นพื้นที่พักอาศัย จำนวน 800 ไร่ พาณิชยกรรม จำนวน 1,400 ไร่ พื้นที่ตั้งหน่วยงานของรัฐ จำนวน 200 ไร่ สวนสาธารณะและนันทนาการ จำนวน 100 ไร่ อุตสาหกรรม จำนวน 5 ไร่ สถานศึกษา จำนวน 100 ไร่ และพื้นที่ว่าง จำนวน 250 ไร่ (เทศบาลเมืองชลบุรี, 2547)

3.4 สภาพทางเศรษฐกิจ

3.4.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ/รายได้ประชากร

สภาพเศรษฐกิจในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี พบว่า มีรายได้ต่อครัวเรือน 243,499 บาท ต่อปี สูงเป็นอันดับที่ 3 ของประเทศ รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาพาณิชยกรรม และสาขาการค้าปลีกและค้าส่ง รวมถึงด้านการประมง อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 5.22 (เทศบาลเมืองชลบุรี, 2547 : 10)

3.4.2 การอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมในเขตเทศบาลเมืองชลบุรีส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก มีจำนวน 21 โรง โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง 5 โรง สภาพการขยายตัวของอุตสาหกรรมคงที่ เนื่องจากสภาพพื้นที่จำกัด ซึ่งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี ส่วนใหญ่จะประกอบกิจการในการแปรรูปผลิตผลทางการประมง เช่น โรงงานทำกะปิ ปลาเค็ม ปลาหมึกแห้ง และโรงงานน้ำปลา เป็นต้น

3.4.3 การพาณิชยกรรม

ภายในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี ประชากรประกอบอาชีพพาณิชยกรรมมากที่สุด โดยอยู่รวมกันหนาแน่นในชุมชนตามแนวถนน ในเขตชุมชนจะมีร้านค้าแยกเป็นสิ่งจำเป็นในการครองชีพและมีบ้านพักอาศัยสอดแทรกอยู่ในเขตชุมชน มีตลาดสดเอกชน 3 แห่ง ตลาดปลา 1 แห่ง ตลาดนัด 1 แห่ง และร้านค้าทั่วไป 6,285 แห่ง

3.4.4 การประมง

เทศบาลเมืองชลบุรี เป็นศูนย์กลางการซื้อขายปลาที่สำคัญที่สุดในภาคตะวันออก ในแต่ละวันจะมีรถบรรทุกปลา นำปลาจากท่าเรือประมงต่างๆ ในเขตจังหวัดชลบุรี และสมุทรปราการมาส่งยังตลาดปลาในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี ปริมาณปลาทั้งหมดที่เข้าสู่ตลาดปลา

ในเขตเทศบาลมีประมาณ 33,000 คันต่อปี ทำให้ตลาดปลาเดิมริมถนนวิจิตรปราการคับคั่งในเวลาเช้า เนื่องจากมีรถบรรทุกจำนวนมาก นำปลาจากท่าเรือต่างๆในจังหวัดชลบุรี และสมุทรปราการ มาขนถ่ายลงที่ตลาดปลา เทศบาลจึงได้ทำการถมทะเลบริเวณปลายถนนคลองสังเขป มีพื้นที่ประมาณ 9 ไร่ สร้างตลาดปลาแห่งใหม่ขึ้นเป็นอาคารสองชั้น มีพื้นที่ชั้นล่างประมาณ 1,920 ตารางเมตร ส่วนตลาดปลาเดิมในปัจจุบันได้ก่อสร้างเป็นอาคารพาณิชย์ขึ้น

3.5 สภาพทางสังคม

3.5.1 ประชากร

สำหรับการสำรวจประชากรล่าสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2546 เทศบาลเมืองชลบุรีมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 39,797 คน แยกเป็นชาย 19,344 คน หญิง 20,453 คน ความหนาแน่นของประชากร 8,708 คนต่อตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรแฝง 25,000 คน และมีอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรในช่วง พ.ศ. 2545-2546 ลดลงร้อยละ 1.37 (เทศบาลเมืองชลบุรี, 2547 : 3)

ตาราง 3.1 แสดงจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี พ.ศ. 2539 –2545

พ.ศ.	จำนวนประชากร	ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	จำนวนหลังคาเรือน	ย้ายเข้า	ย้ายออก	แจ้งเกิด	แจ้งตาย
2539	43,462	27,895	11,767	2,851	3,272	140	228
2540	42,776	27,334	11,963	1,981	2,477	91	265
2541	42,677	26,614	12,036	1,968	1,893	46	250
2542	41,998	26,181	12,072	2,286	2,672	21	325
2543	41,345	25,526	11,817	1,883	2,730	33	335
2544	40,863	30,779	11,866	1,661	2,143	30	321
2545	40,325	30,587	11,898	1,732	2,270	23	298

ที่มา : งานทะเบียนราษฎร สำนักปลัดเทศบาล (กุมภาพันธ์ 2547)

3.5.2 การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

ในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี มีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด 2 แห่ง โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา 2 แห่ง โรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษา 1 แห่ง และโรงเรียนสังกัดการศึกษาเอกชน 8 แห่ง สำหรับเทศบาลเมืองชลบุรีมีโรงเรียนในสังกัดเทศบาล 5 แห่ง เปิดสอนตั้งแต่ระดับเด็กก่อนวัยเรียนถึงระดับมัธยมศึกษา โดยในปีการศึกษา 2546 มีอัตรากำลังครูรวมทั้งสิ้น 122 คน แยกเป็นครูก่อนประถมศึกษา 6 คน ระดับประถมศึกษา 102 คน และระดับ

มัธยมศึกษาอีก 4 คน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 3,547 คน แยกเป็นระดับก่อนประถมศึกษา 1,026 คน ระดับประถมศึกษา 2,321 คน และระดับมัธยมศึกษา 200 คน นอกจากนี้ยังมีศูนย์เยาวชนอีก 3 ศูนย์

ตาราง 3.2 จำนวนนักเรียนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี ปี พ.ศ.2546

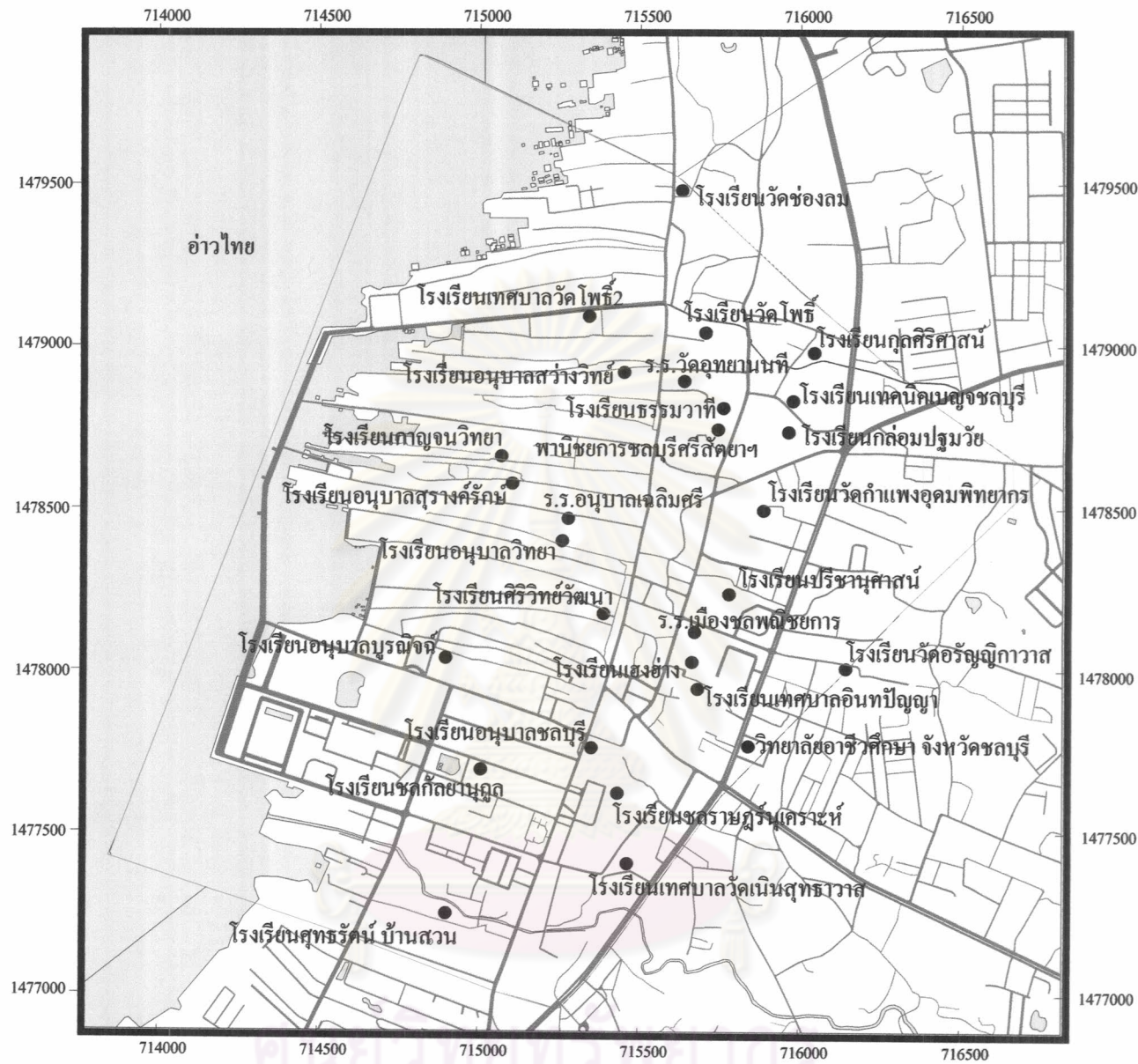
โรงเรียน	ระดับชั้น	อนุบาล นักเรียน : ห้อง	ประถมศึกษา นักเรียน : ห้อง	มัธยมศึกษา นักเรียน : ห้อง	จำนวนครู
1. วัดกำแพงอุดมพิทยากร		171 : 5	416 : 11	200 : 6	30
2. อินทปัญญาฯ (วัดใหญ่)		372 : 10	1,071 : 30	-	43
3. วัดเนินสุทธาวาส		175 : 4	333 : 11	-	18
4. ชลราชภรณ์ุเคราะห์		183 : 4	293 : 8	-	12
5. วัดโพธิ์		125 : 4	208 : 6	-	19
รวม		1,026 : 27	2,321 : 66	200 : 6	122

ที่มา : สำนักการศึกษา (มกราคม 2547)

ในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 97 นับถือศาสนาพุทธ ที่เหลือร้อยละ 2 นับถือศาสนาคริสต์ และร้อยละ 1 นับถือศาสนาอิสลาม มีวัดพุทธศาสนา 11 แห่ง ศูนย์ศึกษาศาสนาวันอาทิตย์ 2 แห่ง โบสถ์คริสต์ 2 แห่ง ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญ ได้แก่ งานประเพณีวิ่งควาย จัดขึ้นประมาณเดือนตุลาคมของทุกปี งานประเพณีสงกรานต์ จัดขึ้นประมาณเดือนเมษายน และงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา จัดขึ้นประมาณเดือนกรกฎาคมของทุกปี

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.4 แสดงที่ตั้งสถาบันการศึกษาในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

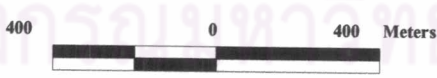
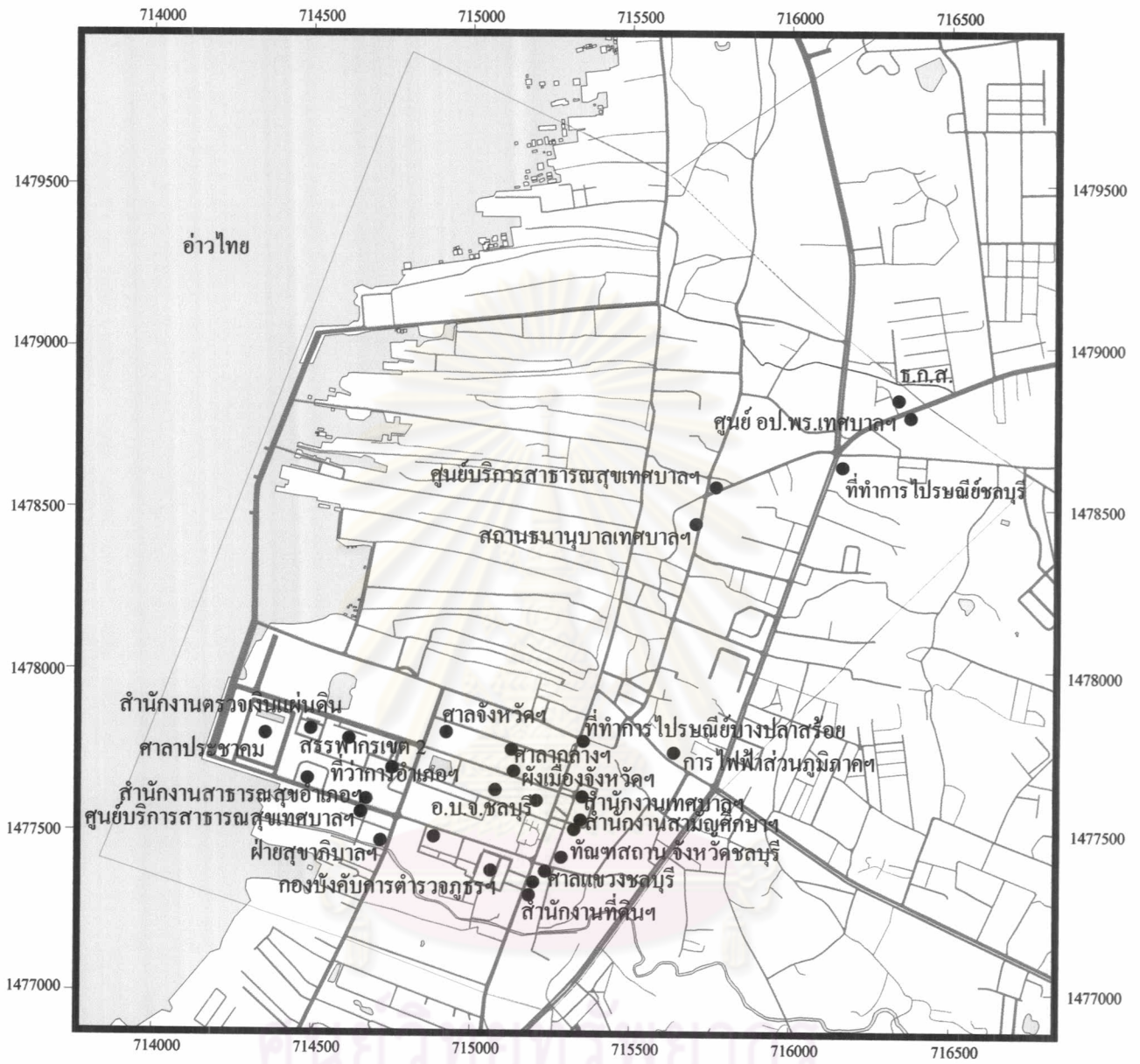

- สัญลักษณ์**
- ที่ตั้งสถาบันการศึกษา
  - ~ เส้นทางคมนาคม
  - ~ ขอบเขตเทศบาล
  - แหล่งน้ำ

จัดทำโดย
 นายภูวไนย พลไชย
 ที่มา : สำนักงานโยธาธิการ
 และผังเมืองจังหวัดชลบุรี
 กรมการผังเมือง

แผนที่ 3.5 แสดงที่ตั้งสถาบันราชการในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

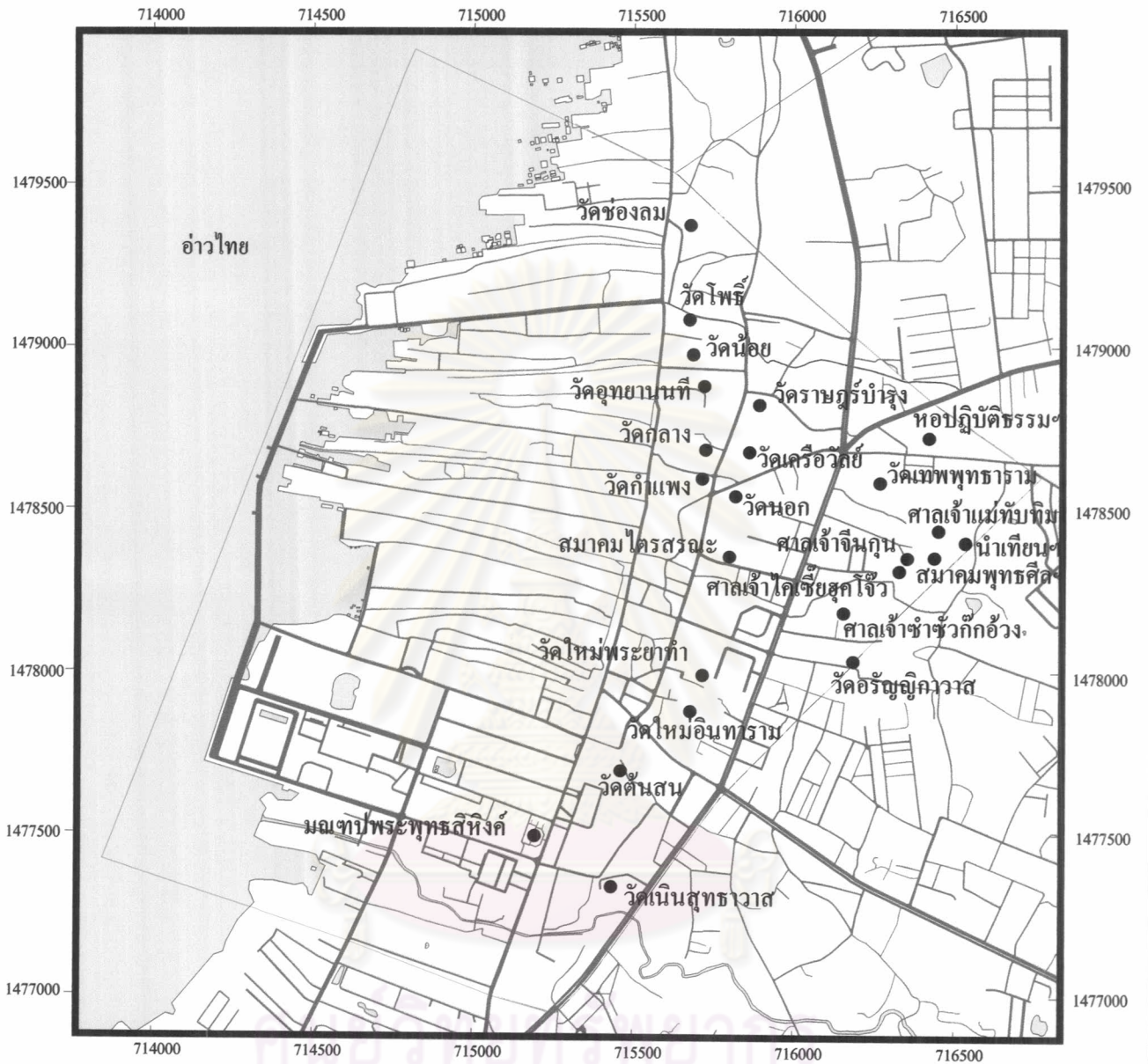

จัดทำโดย
นายภูวนัย พลไชย
ที่มา: สำนักงานโยธาธิการ
และผังเมืองจังหวัดชลบุรี
กรมการผังเมือง

- สัญลักษณ์**
- ที่ตั้งสถาบันราชการ
  - ~ เส้นทางคมนาคม
  - ~ ขอบเขตเทศบาล
  - แหล่งน้ำ

แผนที่ 3.6 แสดงที่ตั้งสถาบันศาสนาในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

สัญลักษณ์

- ที่ตั้งสถาบันศาสนา
- ~ เส้นทางคมนาคม
- ~ ขอบเขตเทศบาล
- แหล่งน้ำ

จัดทำโดย
 นายภูวนัย พลไชย
 ที่มา: สำนักงานโยธาธิการ
 และผังเมืองจังหวัดชลบุรี
 กรมการผังเมือง

3.5.3 การสาธารณสุขและสังคมสงเคราะห์

ในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี มีโรงพยาบาลเอกชน 1 แห่ง คลินิกเอกชน 91 แห่ง นอกจากนี้ยังมีศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาลอีก 2 แห่ง ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกองการแพทย์ ปัจจุบันมีบุคลากรด้านการรักษาพยาบาลและอนามัยในสังกัดของเทศบาล ได้แก่ แพทย์ 2 คน ทันตแพทย์ 1 คน เภสัชกร 1 คน พยาบาล 16 คน ทันตสาธารณสุข 1 คน เจ้าพนักงานสุขภาพ 2 คน และอาสาสมัครสาธารณสุข 158 คน มีจำนวนผู้ป่วยมาขอรับบริการเฉลี่ย 86 คนต่อวัน ด้านสังคมสงเคราะห์อยู่ในความรับผิดชอบของกองสวัสดิการสังคม มีหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ตลอดจนสงเคราะห์ผู้ยากไร้และผู้สูงอายุในเขตเทศบาล (เทศบาลเมืองชลบุรี, 2547 :11)

ตาราง 3.3 สถิติข้อมูลด้านสาธารณสุขและอนามัย พ.ศ. 2541 – 2545

สถานบริการ พ.ศ.	โรง พยาบาล	สถานี อนามัย/ศูนย์ บริการ	สถานผดุง ครรภ์	คลินิก	หมายเหตุ
2541	1	2	1	60	ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน (ศอสม.)จำนวน 10 แห่ง อาสาสมัครสาธารณสุข มูลฐาน จำนวน 158 คน
2542	1	2	1	64	
2543	1	2	1	74	
2544	1	2	-	78	
2545	1	2	-	91	

3.5.4 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

เทศบาลเมืองชลบุรีเป็นย่านธุรกิจ พาณิชยกรรม การศึกษา และที่อยู่อาศัยหนาแน่น แต่ถนน/ซอยส่วนใหญ่กลับมีลักษณะคับแคบ บางแห่งเป็นคอคอดและมีการจราจรคับคั่ง เนื่องจากเป็นเมืองเก่า และไม่ได้บังคับใช้ผังเมืองมาตั้งแต่ต้น เมื่อเกิดเพลิงไหม้ทำให้รถดับเพลิงไม่สามารถเข้าถึงที่เกิดเหตุหรือล่าช้า สำหรับเหตุการณ์เพลิงไหม้ล่าสุดในรอบปี พ.ศ. 2546 เกิดเพลิงไหม้ในเขตเทศบาล 2 ราย นอกเขตเทศบาล 1 ราย ไม่มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บ ทรัพย์สินเสียหายมูลค่า 70,000 บาท

ในปี 2546 เทศบาลเมืองชลบุรีมีรถบรรทุกน้ำขนาด 10,000 ลิตร จำนวน 3 คัน และ 12,000 ลิตร จำนวน 1 คัน รถดับเพลิงขนาด 1,500 ลิตร จำนวน 1 คัน ขนาด 2,000 ลิตร จำนวน 2 คัน และขนาด 4,000 ลิตร จำนวน 1 คัน รถบันได จำนวน 1 คัน รถยนต์บรรทุกเครื่องการบำบัดน้ำดื่มจำนวน 2 คัน เครื่องสูบน้ำเครื่องบำบัดน้ำดื่ม 7 เครื่อง รถยนต์กู้ภัยอเนกประสงค์ จำนวน 1 คัน รถยนต์ดับเพลิงชนิดมีบันไดเลื่อนอัตโนมัติ จำนวน 1 คัน

พนักงานดับเพลิง จำนวน 51 คน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จำนวน 521 คน และมีการฝึกซ้อมบรรเทาสาธารณภัยในปี พ.ศ. 2546 จำนวน 1 ครั้ง (เทศบาลเมืองชลบุรี, 2547 : 11-12)

ตาราง 3.4 สถิติข้อมูลการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2539 – 2546

พ.ศ.	จำนวนการเกิดดับเพลิงในรอบปี (ราย)		จำนวนความเสียหายเฉพาะในเขตเทศบาล (บาท)
	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
2539	9	14	50,000
2540	8	16	1,500,000
2541	7	11	1,921,000
2542	6	8	2,090,000
2543	6	6	705,000
2544	5	8	87,000
2545	3	4	51,000
2546	2	1	70,000

ที่มา : งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักปลัดเทศบาล

3.6 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เทศบาลเมืองชลบุรี มีสถานที่กำจัดขยะ 2 แห่ง มีขนาดพื้นที่รวมกัน 116 ไร่ สามารถกำจัดขยะได้ประมาณวันละ 65 ตัน โดยใช้วิธีการกำจัดขยะแบบเทกองแล้วใช้ดินกลบทับ สถานที่กำจัดมูลฝอยของเทศบาลเมืองชลบุรี ตั้งอยู่บริเวณตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 25 ไร่ ห่างจากเขตเทศบาลเป็นระยะทาง 10 กิโลเมตร คาดว่าจะสามารถกำจัดขยะได้อีกประมาณ 1 ปี และมีที่ดินสำรองที่เตรียมไว้สำหรับกำจัดขยะ จำนวน 91 ไร่ ตั้งอยู่ที่ ตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ห่างจากเขตเทศบาลเป็นระยะทาง 35 กิโลเมตร

การเก็บรวบรวมมูลฝอยของเทศบาลเมืองชลบุรี ได้ดำเนินการเก็บจากบ้านเรือน เก็บตามถังรองรับมูลฝอยที่ตั้งไว้ และเก็บกวาดโดยเจ้าหน้าที่กวาดมูลฝอยทุกวัน สามารถเก็บรวบรวมได้ร้อยละ 95 ของปริมาณมูลฝอยทั้งหมด โดยบริเวณชุมชนชายทะเลมีมูลฝอยตกค้างอยู่บ้าง เนื่องจากถนนและซอยคับแคบทำให้เข้าถึงได้ลำบาก ซึ่งส่งผลให้ปริมาณมูลฝอยตกค้างสะสมเพิ่มขึ้น (เทศบาลเมืองชลบุรี, 2547 : 14)

ตาราง 3.5 ปริมาณมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี ปี พ.ศ.2539 – 2546

ปี พ.ศ.	ประชากรในเขตเทศบาล* (คน)	อัตราการผลิตมูลฝอย (กิโลกรัม/คน/วัน)	ปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้น (ตัน/วัน)	ปริมาณมูลฝอยที่เก็บขนได้ (ตัน/วัน)
2539	43,462	1.11	47.19	42.47
2540	42,776	1.14	49.74	44.76
2541	42,677	1.21	51.58	46.42
2542	41,998	1.27	53.89	48.52
2543	41,345	1.35	56.72	51.63
2544	40,863	1.33	55.10	52.98
2545	40,325	1.49	60.12	58.13
2546	39,797	1.63	65.00	63.79

หมายเหตุ : *ไม่รวมประชากรแฝง

ที่มา : สำนักงานเทศบาลเมืองชลบุรี, 2547 : 14

ส่วนระบบระบายน้ำทิ้งของเทศบาลเมืองชลบุรี เป็นแบบรวมระบายทั้งน้ำหลากในช่วงฤดูฝน และน้ำเสียจากแหล่งชุมชนระบายลงสู่ระบบระบายน้ำของเทศบาล

เทศบาลเมืองชลบุรีเป็นเมืองเก่าที่ได้มีการวางผังเมือง และการบังคับใช้ที่ดินมาตั้งแต่ต้น ทำให้ย่านที่อยู่อาศัยปะปนกับย่านธุรกิจ สถานประกอบการ ซึ่งมีสถานประกอบการบางประเภทก่อมลพิษทางอากาศและเสียงขึ้น เช่น สถานประกอบการด้านการประมง หรือที่ต่อเนื่องจากการประมง โรงฆ่าสัตว์ ตู้ซ่อมรถ ร้านที่ทำกิจการด้านโลหะ โรงพิมพ์ โรงกลึง ฯลฯ ส่งเสียงดัง กลิ่น ฝุ่นละออง ควัน ก๊าซพิษ ก่อความเดือดร้อนรำคาญ และอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนทั่วไป นอกจากนี้มลพิษที่เกิดจากสถานประกอบการดังกล่าวแล้ว ยังมีมลพิษที่เกิดจากขยะและสิ่งปฏิกูลที่ตกค้าง และยานพาหนะที่สัญจรไปมาในเมืองอย่างหนาแน่น

ในด้านทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากเทศบาลเมืองชลบุรีติดกับทะเลด้านทิศตะวันตก บริเวณชายฝั่งจึงมีสัตว์ทะเลและป่าชายเลน ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดอีกด้วย (เทศบาลเมืองชลบุรี, 2544)